

REGALOS del present número:

Penúltim toletí de la joguina en un acte

UN ECLIPSE DE LLUNA

(FREDERICH FUENTES, FILL).

13 de la interessant novela ilustrada

LA "MIONETTE"

(EUGENI MULLER, traducció de BORI Y FONTESTA).

Núm. 48.

15 céntims.

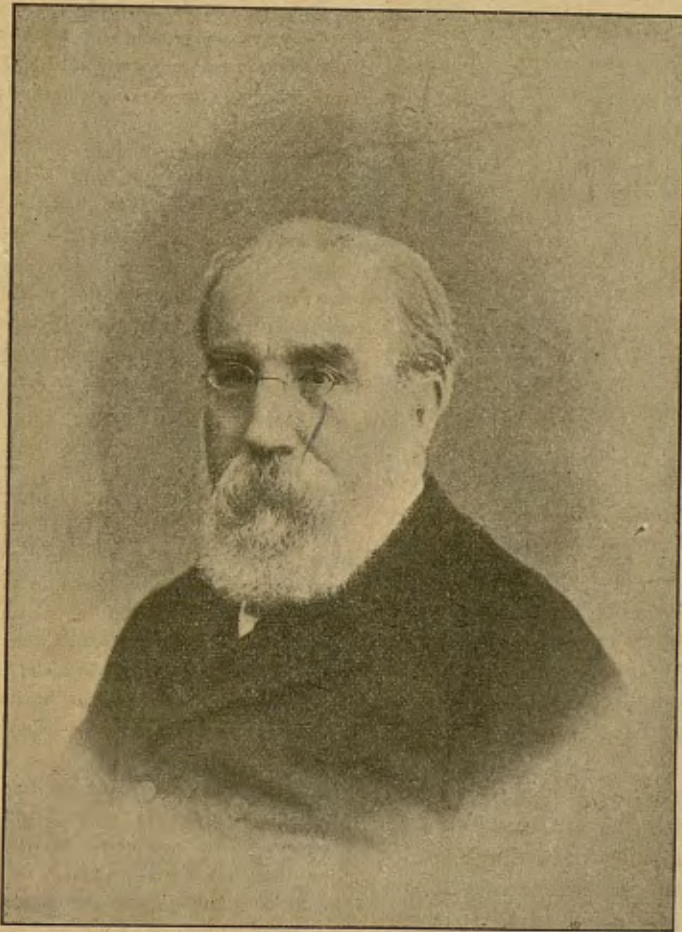

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:
 Raurich, 20, principal.

NÚMERO CORRENT. 15 CÉNTIMS.
 » ATRASSAT. 20 »

Director: J. Nyné Rabell.

Administrador: Bartomeu Lloró.

P. Pi y Suñer

Jochs Florals

El diumenge passat van celebrarse. Com de costum, l'acte va tindre lloch en el gòtic saló de Llotja, convertit aquella mitjdiada en fresch jardí, ab un bo de florida tendra y primaveral.

La gentada que hi va fer cap fou numerosa á tot serho, y per cert lluhida en extrém.

El discurs presidencial, degut al venerable home polítich senyor Pi y Margall, va ser llegit per l'adjunt dels Jochs Florals, senyor Vallés y Ribot. El treball del senyor Pi va ser el treball del enamorat d'una idea que, al propagarla, ho fa ab la mateixa ardenta fe ab que la sent. Sas doctrinas, regionalistas de bona lley, van senyalar clarament la generositat del esperit que las guarda. No vol per Catalunya més privilegis que per las altrás regions d'Espanya. Vol que creixin, que creixin forsa. Vol que totas riguin á la claror d'un mateix Sol. Y d'aquí que'l seu discurs resultá carinyós, seré, encaminat, més que á sembrar odís y petitesas, á estreñye'l llas de germanor entre las terras assolayadas que forman la nacionalitat Espanyola. Va ser ovacionat ab deliri.

La Flor Natural va correspondre á la sentidíssima poesia *Lo Comte Garí*, siguent autor d'ella'l llorejat poeta Anicet Pagés de Puig, qui va elegir Reyna de la Festa á la Marquesa de Puerto Nuevo, que lluhia un riquíssim vestit rosa, aixís com també l'ayrosa mantellina catalana.

L'Englantina va ser per la poesia *Patria*, d'en Claudi Omar y Barrera.

La Viola d'or se l'emportá el senyor Palau González de Quijano, ab la poesia *Anima enamorada*, llegida pe'l senyor Blanch.

Además, foren premiats la senyora Dolors Moncerdá y'ls senyors Bori y Fontestá, Busquets y Punset (estimats companys nostres), Gual, Rocamora, Fuentes (Enrich), Carner y Rahola.

Resumint: va ser la festa del diumenge, una festa complerta, que'l mateix qu'honra als que hi prenen part, honra també al poble que la celebra, venint á ser com un crit de vida de sos fills, als qui Deu els hi ha donat una patria per ferla gran, bona fe per enaltila, y amor, un ver amor, per estimarla.

L. NEGRE.

* * *

Fa un día trist, pesat...
El Mars ben bé marseja.
Ahir tot era sol,
avuy tot es tristesa.

Demá... ¡quí sab! ¡Quí sab!
Cuants cors el demá esperan!
Qué tardas á venir
hermosa primaveral

R. SURIÑACH SENTÍES.

L'exposició d'Art olotí

A CAN PARÉS.

Els que, enclotats á ciutat, cerquém els dolsos efluvís de Natura, la natura dels boscos y montanyas, anarem á can Parés esperansats de fruhir visions ensomniadoras y quedarem fonament emocionats de la exposició ben superba que han organísat la bona gent d'Olot.

Ens han fet la caritat de trasportarnos aquí tots els prats y serraladas d'aquella afrau, prats que regaliman y herbeys que apar se mouhen al lleu ayret d'aquesta primavera galana que ara ens somriu de plé. Y també'ns han dut trossos de Pirineu gegantí que ab llurs abetars y congestas ens han aixamplat de goig el nostre cor.

Sobrehixen per damunt de tot sens rebutjar lo altre, lo que porta las firmas d'en Marián Vayreda, l'autor de *Sanxh Nova*, d'en Berga (pare), Berga (fill), Devesa, Domenge y altres que segueixen ab entusiasme, talent y ardor l'escola montanyenca, tan notable y acullida pe'ls gurmans en l'art de la pintura que tan interessant se va fent en aquestos temps de las moderns escolas, ver trenca coll per aquells que no possehint un fonament y base ben sólits s'aventuran á tantejar.

En Joseph Berga y Boada hi té, entre altres primors, una col·lecció de retratos de olotins y gent de ciutat fets ab una seguretat admirable, acreditant un pols y cop d'ull difícils ben bé d'adquirir. Lo abocetat d'aquest jove artista es ben vistós; lo mateix que lo d'en Celestí Devesa, que's revelan estudiosos y enamorats de llur comarca.

D'en Marián Vayreda hi há un cuadro inspirat en la poesia de Verdaguer, *Rosalía*, que á pesar de estar fet ab tochs solemnes y ben grandiosos el trobém un tant amane-rat, en els detalls sobretot. L'horitzó y ambient se troban ben sugestionadors y veritables. Es una composició admirable.

Hi há obras además de Estorch Francesch y Ramón, Mossén Gelabert, Pla y de Trinitat Barnadas, Antonia Maegur, Teresa Masllorrens, María Oriol, Francisco Alibés Ribas, Salich y Torras, alumnes de l'Institut, que marcan ben bé'ls graus d'avens que copsan ab tant bons mestres com tenen y sobretot vivint en una atmósfera d'art veritable.

Rebin els artistas d'Olot la nostra felicitació qu'es ben coral.

A. B. P.

Els encapillats.

(DRAMA EN 3 ACTES DE DON JOAN TORRENDELL.)

Ab pedra blanca pot marcar-se en la historia del teatro català, l'estreno de l'obra ab quin títol comensém aquestas ratllas.

En ella se segueix una tendència, ja iniciada ab écsit per un altre autor de la terra, cap á un art més veritat, més sòlit y, sobre tot, més fondo, que'l que havém tingut fins ara. Y lo que més ens alegra, es que'l senyor Torrendell se revela ab personalitat propia dintre la nova corrent, sense enmatllevar las ideas ni la forma de ningú. Aixó'ns fa creure en la seva forsa creadora y'ns dona fe en lo que farà en el pervindre.

La primera qualitat que distingeix á la nova obra, es una gran claretat, millor dit, una perfecta transparencia de la idea, filla de la senzilles de medis ab que l'acció está desenrotllada. Ab molt pocas escenas, l'autor ens fa coneixe'ls personatjes, dibuixantlos ab una sóbria seguritat qu'encanta. Y no sols els personatjes, sino fins el medi ambient, aquell Montblau ensonyat, visquent de vida vegetativa sota la mirada recelosa del amo, del cacich, del Pere Antón, se'ns revela ab una espontaneitat extraordinaria.

Per aixó fer, l'autor ha sapigut escullir ab molta trassa'ls tipos que representan las diferents modalitats d'ensopiment moral que aclapara á n'els montblauenchs. Y tots ells viuhen ab una intensitat de vida propia, personalissima y justa com la realitat mateixa.

Aquesta impressió de vida, de vritat, qu'allunyava per complert l'idea de trobarnos en un teatro, la pressentirem durant els dos primers actes en que l'acció va lliscant sense un grop, lògica y natural, sense que, ni una paraula, ni una imatge fora de lloch, trenqués l'ilusió que'ns tenia compresos. Un no se'n recordava de qu'era una ficció tot lo que veyá, no li venia al pensament que'ls personatjes fossin de *comedia*, sinó que'ls prenía per gent de carn y ossos, ab las sevas virtuts y'ls seus vicis, las sevas generositats y'ls seus egoismes: tanta es la justesa del seu llenguatge y la propietat de las sevas paraulas y accions.

Y no s'entengui per aixó que'l diálech sigui vulgar, ans al contrari, se distingeix per una elevació de ideas continuada; però hi há que

JOAN TORRENDELL

tenir en compte que la naturalitat del diálech no consisteix en dir bestiesas; tota mena de personatjes, per rústechs que siguin, poden exposar tota classe de ideas per altas que semblin: tot está en que la manera de donárlashi forma, sigui apropiada á n'el seu estat animich y á n'el grau d'ilustració que posseheixin.

El tercer acte, ab tot y estar bé, es el que'ns agrada menos, tal volta perque en ell hi entra un element nou, el poble, que'ns hauriam més pressentirlo que véurel en escena. La seva intervenció al final sembla un recurs efectista y sorprend més, perque no havia aparegut durant tota l'obra. Ademés, tot aquest acte ens ha paregut més deslligat, ab sobra d'escenas incidentals, que distreuhen del fi principal, perque no son absolutament necessarias per l'acció. En quant á n'el desenllás, á nosaltres no'ns sorprendé gens el tiro final, perque es lògich qu'aquella ànima generosa que vol deslliurá al seu poble, al veures acorralat per las malas arts del cacich, respongui á la forsa ab la forsa, y més si's té en compte, que l'idea ja li ve sugerida algunas escenas avans, y en la final s'exaspe-

ra per las amenassas y insults del seu adversari.

Y ara perméttinnos algunas observacions que ab tot y agradarnos extraordinariament l'obra, no podém menos de fer.

En primer lloch, l'ideal de la mateixa, tal com l'exposa en Guillém en el segón acte, el trobém una mica estret; molt bé que vulgui despertar á n'els seus compatricis, però no perquè son tals, sinó per la seva condició d'homes; s'ha d'estimar á la patria es cert, però més s'ha d'estimar el bé, la vritat y la justicia.

Per altra part hi há un personatje que l'autor ha deixat massa boyrós y aixó per haver des-cuydat el drama intim que hi há entre Guillém y la seva promesa. Aquesta no's destaca com deuria, posantse de la part del seu estimat declaradament, si está convensuda del seu valor moral, ó abandonantlo si es una dona que no pot compéndrel.

Tampoch en Guillém fa lo que deuria per convénserla ans qu'á n'els altres, puig es la persona que de més aprop l'interessa.

D'aquesta lluyta, d'aquest element dramátich, l'autor no n'ha tret tot el partit qu'era d'esperar,

y aixó, ben segur, perquè preocupat ab l'idea principal, no s'ha donat compte de la seva importancia.

De l'execució, hem de dir qu'ha sigut una de las més perfectas qu'hem vist á n'el teatro catalá, y si no'n veyém més sovint de semblants, no'n donguém la culpa á n'els actors, sinó á la mena d'obras que generalment representan.

L'Enrich Borrás, sobre tot, estigué admirable durant tota l'obra, diguentla ab naturalitat, matisant totas las escenas, brodantla materialment. Sobre tot en las escenas ab en Pere Antón, no's pot demanar més justesa, ni més vritat. Un aplauso entussiasta.

Dels demés, en Jaume Borrás va fer á conciencia el cacich, sense caure en las exageracions á qu'está subjecte tot sovint. La senyora Morera, en Galcerán y en Daroqui, forsa bé. La senyora Delhom, no'ns va agradar com altres vegadas, encara que potser la culpa no es d'ella, sinó de lo borrós que resulta'l personatje de la noya, com hem dit avans.

En fi, un aplauso á tots y que'ns en donguin sovint d'obras com aquesta, per gloria d'ells y de la terra catalana.

J. P. P.

* * *

T'estimo tant amich que no voldria
que víctima com jo siguessis *d'ella*.
Eixa dona que passa cada tarde
y á davant teu somrient s'atúra sempre
va néixer sense cor...

Dessota l'ala
del sombrero s'hi amaga un front de verge
rotllat de bucles d'or, tota sa cara
cap artista del món pot estraferla
(tal es sa perfecció), y en cuant á luxo
dupto que á sobre'n porti més la reyna.
Instruhida ho es molt, dintre d'un llibre
conservo encara dugas cartas sevas
escritas ab paper d'aquest de moda,
finissim com satí, ruixat d'essencias.
Además de seguir de la gramática
com tot ser gens vulgar, las quatre reglas,

reuneix condicions de literata,
y, lo que's més estrany, fa bona lletra.

Donchs á eixa dona jo, amich meu, l'he vista
vora'l llit de sa mare, inmóvil, freda,
en tant la pobra sens consol moria
víctima de la tisis més rebelde,
y fins he vist negarli una besada
que demanava tot morint la vella,
perque sab que la tisis s'encomana
y además de matar, fa tornar lletja...
y, en cambi, dolsament, sobre la falda,
cubrintlo ab sas dos mans, finas com seda,
acariciava sense cap escrúpol
á un gossot malaltís de rassa inglesa,
plé de brians y lleig, que may tant fástich
juro que'l món m'ha fet cap altra bestia.

L'hostal del Malcuynat

Al devallant de la castanyeda del Subirà y al vell dessota de la montanya de Santa Bàrbra hi há l'Hostal del Malcuynat. Revellit y ab sas parets esllanegadas, ¡qué n'ha vistas passar de generacions! El perdut vianant qu'atravessa la guillera terra, ¡quin consol no hi troba aprop la seva llar en aquelles fredorencas nits hivernals! De las vegadas que m'hi so arrasserat tant en las mitjdiadas del xafagós estiu com en las vetllas tenebrosas del crú hivern, ja'n so perdut el compte.

Si alguna volta l'etzar vos porta per aquells mons de Deu, y desencaminats, á la aventura, trepéu las penyateras dels cimalls de Portabarrada y Sant Geroni, gireuse cap á las boscurias que s'encingleran part demunt del Ter y'l veuréu l'esdernegat caslot del Espinal, alsarse llur xamaneya llessant boyradas de fum que formant fantásticas siluetas vos omplirà de misteri, entrantvos viu desitj de ferhi una correguda sense seguir caminal segur y... cap enllá... cap enllá suhant la darrera pitrada per guanyar l'encinglerat Coll d'Osor; sense adonausen vos trobaréu al dintell del hostalot, enrotllat de gossos udolayres qu'esperarán las sobras del recapte que us portará ran-arrán del escó, tota escotorida, una espigada mossa, colrada pe'l sol y la serena qu'enforteix y ompla de salut als cossos d'aquella gent de las boscurias.

De la primera vegada que hi vaig anar ne

guardo encara un recort esferehidor. Deu anys contava leri, leri, cuan vaig arriscar la primera safranada. Tentat per la bellesa que desd'un tossal de fora'l meu poble contemplava cada jorn á sol ponent horitzó enllá, vaig llensarme á seguir el primer tros d'aquella comarca salvatge dels meus somnis, després de provehir mon sarronet ab alguns dels requisits que la meva bona mare guardava en el rebostet de sota l'escala, El dia era seré, la matinada freda á tot serho, part d'enllá las montanyas de Solterra y la Gabarra, la neu ho havia enmantellat ab aquell vel de puresa encisadora, y jo, en bona fe, ne tenia bell desitj de sobtar aquella pau que semblava florir á tot esclat per valls y seraladas. L'Hermita de Montsoli, la vaga del Soler y las planuras de Joanux las vaig deixar enrera sens darmen compte, y guanyada la calma de Campdelarit y un cop hagui prés comiat de la Verge del Padró en llur soliu hermitatge, ¡qu'es cas de girarme y donar l'arreveure á las afraus que deixava enrera!

L'afany de guanyar cami y més cami m'asperonava..., el toch de l'oració de la mitjdiada m'atrapava á la perxada xica del Vernet; plá sabia jo que per aquells entorns en l'esteller més gros hi havia la barraca del meu oncle Lari, el roder més entenimentat que's coneixia. Cercant y recercant y ab l'ajuda del Mingo de la Cendrosa no vaig trigar gayre á trobar-me al redós del foch qu'alimentava ab caps de perxa el sagal del meu oncle, qui al veurem s'extranyá tot de la soptada visita.

—¡Refotrats de baylet! ¿quin vent t'ha empés á la barraca? Quina en fora que pe'l poble passés quelcóm de nou!

—Res de nou ha passat, oncle, he volgut trepitjar neu; m'agrada tant aquesta blancor esfedorida!

—Rellamp de baylet: ab aquesta deria de veure terra nova, á *ca teua* se'n veurán un bull. ¿Volsthi jugar que no'n saben res de ta fugida?

—Cá, han de saber ells; plá me'n so guardat. Ja hi tornaré al vespre, si á Deu plau.

—Bé, bé, ixi com ixi, ¿deus estar dejú encare?

—So trencat el cuch á la feixica del Soler.

—¿Y qué n'hi há d'aixó, borrango? Entra, entra á la barraca, que'l Xarriol te'n escalfará un mitjot que darrera la rosta y un cantell de pa te donará prou coratje pera esperar la vianda que xiuxiueja á la marmita de vora'l foch.—

En un santiamén posi á bon lloch las primi-

cias d'aquell companatge, deixantme caurer demunt del jas dels boscarols pera donar repós als membres que en bona fe n'erán mereixedors. Lo bo del meu oncle deixá que durés ma dormida, despertantme tarde enllá al fort de la nevada.

Al defora tot era blanch: els contells y els pilons de rodells y motllos restavan cuberts de blancor immaculada; tant sols respectava el tassaral de foch que, talment un infern, arrivava á escalfar tota la barraca, ahont arraulits despatxarem el dinar ab tota la santa calma. Essent talment impossible lo poguer treballar ferem el determini d'anar á matar el temps al Hostal del Malcuynat, ahont á ben segur s'hi trobarian acoblats l'estól de montanyesos que delman aquells laberintichs boscos. Cap al hostal falta gent; ben arredossats ab las mantas hi arrivarem prenent seti prop la llar á'n aquell revellit escó ahont hi espletavan rialladas produhidas pe'ls acudits d'en Quico dels Brachs que ab llurs bajanadas desensopia aquell niu de quietut y de misteri. Silenciós y escrostonant una torrada, restava en un recó en Quelich de Matamala, aquell vell captayre que al bó de son temps havia sigut un dels puntals més fermes de la propietat en aquellas terras. La cansó bellugosa seguia á la rondalla plena d'enginy que corprenia als mústichs pagesos. Cuan n'haguerem esgranat un bell rengle, en Quelich de Matamala, pegant ab son gayato un cop á las fustas del trespol, digué:

—Prou de falornias, ¡repuday! ara entro jo. Aquet minyó que sembla pas d'aquestos indrets vol á totas passadas que li conti els desoris qu'han esdevingut en aquest hostal, el que Deu sab qui'l batejá ab el nom de Malcuynat. Y es pla ben cert, llampus de neu, qu'era del Malcuynat, puig fa pas molts anys que hi donavan carn cristiana; jo sé prou qui'n va menjar!

El meu avi, qu'al cel sia, era batlle de Santa Creu y va haver de péndrer cartas cuan al descubrirshi els crims que s'hi cometian el feu tancar, encausantse als amos, quins no tingueren altre remey qu'anar en galera.

—Voleu dir, Quelich, que será cert aixó? No es pas la primera volta qu'ho sento contar; la mare, Deu la perdó, cada vegada que passavam per aqueixos indrets ens en solia explicar qui sab els cassos.

—No'n duptis pas, minyó; es tan cert com la neu que cubreix valls y montanyas.—

A las paraulas d'en Quelich la gent aná fent cercle á son entorn mostrant curiositat y desitj de qu'en Quelich, verdader arxiu vivent, relatés quiscún fet que á ben segur ompliria d'esgarri-fansas llurs cors. Carregá la pipa, calá foch y tirantse enera la barretina's disposá á compláurer als que l'escoltavan.

—Altremet, cuan encara no's parlava de car-reteras per aquestos andurrials, els vianants, firatayres y traficants de bestia tenian llur punt d'acoblament en aquest nostal, d'anada y tornada dels mercats y firas d'Olot, Girona, Figueras, Amer y altres pobles de la Garrotxa y'l gentil Ampurdá. Una vegada s'esdevingué que retornant de fira de Santa Coloma feren nit aquí dos sapats fadrins, vistosos hereus de la Vall de Ribas; era nit enllá cuan arrivaren, aixis es que despatxaren de bona saho el sopá abundós que'ls servi la minyona que llavors era vistós reclám pera la jovenalla, tant per sa boniquesa com per sos ayres desinvoltos y fatxanders. El sobre-taula durá llarga estona, tant que la mestressa y'l bon jan del hostaler cansats de broma cercaren l'escalf del llit, deixant encara en plena xerinola als dos hereus, quins atrets per l'encis de la mossota no sentian arribar la son; las ampollas y porrons plá's buydavan y llurs senys anavan devallcayent; no'l de la mossota que's mantenia serena apuntant ab brins de pallús y grans de llovi lo que gastavan els ratjosos parroquians.. Per fi, la son vencé y'ls galans-joves demanaren cambra, mostrantloshi la minyona que moguda á compassió pe'ls dos de qui's veuria recompensada, els digué:

—Escoltéu: en aquesta casa no hi estéu pas segurs; com qu'avuy no hi há gens de tráfeh han disposat els hostalers qu'anéu á aumentá'l rebost.—

Y agafant un llum, quin ganxo penjava prop dels clamastechs de la llar, els acompanyá cap als cellers, mostrantloshi un rebostet de quin sostre penjavan un debolit de cuarters d'humanas formas. ¡Podéu contar com quedaren els dos mercaders devant de tal visió! No'ls faltá temps pera marxar, seguintlos la minyona, anant tot seguit á donarne part. De lo que passá després no cal explicarho.

—¿Voléu dir qu'es cert que donavan carn humana?

—¡Burrangó, y tant cert, y que plá'ls eixia galant benefici, puig endemés de sacrificá'ls caps que'ls convenian, miravan bé de que por-

tessin las bossas ben plenas y aixis els sortia més rodó el negoci. —

Durant el relat d'en Quelich no vaig desclou-
rer per res els llavis, corprés y horroritsat dels
crims comesos en aquell hostel de mala mort.

De les-horas ensá ¡qué vegadas hi so passat
per aquell hostalot fent el romiatje per la gui-
llera terra, recullint la perduda nota del poble,
qu'us he mostrat qui sab las vegadas!

En mitjdiadas d'estiu xardorosas, seca la go-
la pel cansament del camí y per la pols, so re-
posat á la barbacana d'aquells portxos esdarne-

MONUMENTS DE CATALUNYA

EL CLAUSTRE DEL MONASTIR DE POBLET

gats per las centurias qu'han passat per demunt d'ella.

En una qu'altra nit d'hivern m'hi so acullit, entrantme vera esgarriansa al cor al recordar la pahorosa relació que del hospital del Malcuy-nat me feu en Quelich de Matamala.

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET.

(Dibuix de M. Urgell).

La mort del infant.

I

Ab alegría y consol
está vora del bressol
una mare carinyosa,
que gronxant el seu infant
li dedica el gentil cant
de cansoneta amorosa.

El seu llavi bondadós
perfumat y carinyós
ha posat sobre sa cara,
omplenantli de petons
com se sab solen ser bons
els petons de nostra mare.

II

Ja no's senten com avants
aquells agradívols cants
que un dia allá s'entonaren;
ja no hi regna l'alegria,
del infant la malaltia
ab tristezas els tornaren.

La mare per sa dissort
veu que l'àngel de la mort
branda la dalla que mata,
sobre sos ulls passa un vel;
l'infantó s'en puja'l cel
y en un plor la mare esclata.

RAMÓN RIBERA LLOVET.

Sabadell.

Havem rebut:

4 MONOLECHS. — Víctor Catalá. —
Barcelona. — «L'Avenç». — 1901.

Cuan encare fruïam las bellesas del llibre *Cant dels mesos* d'en Víctor Catalá, ens sorpren ab altre de nou, *4 Monolechs*. El titol ens ha sorprés y l'hem llegit ab cert rezel; ab el rezel de no trobarlo tan depurat y hermós com el primer, puig es assumpto relliscós el del monolech sobre tot ab un escriptor com en Víctor Catalá que ab son primer llibre revela un gust exquisit tant en la forma com en els assumptos delicats que brollan poesia á bell doll.

Y'l rezel s'ha tornat descepció ben marcada, porque ab tot y estar degudament trassats els quatre cuadros pariatos, no hi há, de molt, aquella bellesa encisadora que corpren. El que trobém més interessant y ben dibuixat es en *Pere Martir*; ha de lograr y tot efecte en las taulas y fins interessa ab tot el reguítzell de condicions escénicas que s'hi trasluheixen. *La Tieta* resulta ben escrit portant certa empena, que á no tenirse d'atmotllar al monolech, seria á ben segur una pesa ben dibuixada.

En conjunt: el llibre de monolechs no pot solidar cap reputació com ha d'ésser indubtablement la d'en Catalá, iniciada en son *Cant dels mesos*, puig no denota gayre bon gust y ademés resulta esclavísat, y'l númen d'en Víctor Catalá porta estesas las alas, y per dur la volada ayrosa y ben seguida li cal un'altra empena ben ferma.—B.

EL PECAT DE EVA. — Humorada en vers, per C. Gumá.—
Ab dibuixos del malaguanyat M. Moliné.

Dir á n'en Gumá que té gracia y expontaneitat dintre del género picaresch que conreuha, no es dirli res de nou. Precisament aixó l'ha fet pujar els grahons de la popularitat. La darrera obreta seva quin titol va més amunt, si bé no está al mateix nivell de sas primerencas *Buscant la felicitat*, *Del bressol al cementiri*, *Barcelona en camisa* y altres de graciosíssimas, acusa no obstant la bona ma del autor en escullir assumptos que's prestin al esbarjo de sa ploma enjogassada.

El pecat de Eva ha vingut á engrossir el numerós catalélech d'en C. Gumá, y á produhir una nova rialla entre'ls seus admiradors amants del seu género festiu. Las pintorescas descripcions hi abundan y els versos fácils fan la obreta altament agradívola.—A.

CARNE.—Boceto dramático, de Francisco de A. Soler, publicat á Madrid. Exemp'ar 92 dels únichs 250 que s'han tirat d'aquesta obra.

Tres personatjes intervenen en el desarrotllo del bocet: la esposa, el marit y l'amant, y ab aqueixos tres personatjes y sols ab dugas escenas, el senyor Soler ha escrit una obra que, per més qu'ell, modestament, califiqui de bocet, té tanta fibra com la més detallada en tres actes Justament

la sobrietat que s'hi nota la fá sugestiva; y que l'assumpto es gros queda fora de dubte; en el teatro taría un efecte admirable. L'obra es palpitant, ben construhida dintre l'*abocclament*, ben dia'ogada, es rodona, plena. Tots els personatges parlan com parlarían en el drama real de la vida. De donas com la *esposa*, la societat n'está farsida per desgracia. sobre tot la societat *desceuvrée*, la que may distreta per la veu del treball únicament pensa en la carn, cerca la carn y viu per la carn, sense preocuparse d'idealismes, sentiments més dolso sinó tan positiu.

Es en fi, *Carne*, un'obra recomanable del tot, per la que felicitém al catalá Soler que triomfa á Madrid.—A.

DOS MÁRTIRES.—Cuadro en vers, original de Emili Costa, representat per primera vegada en el teatro del «Centro Republicano» de Girona la nit del 28 de Juny de 1899.

La obreta está escrita ab versos fácils; l'argument es molt petit. Se reduheix senzillament á fer ressaltar las dugas figuras dels sublevats de Santa Coloma de Farnés, Ferrándiz y Bellés, en Juny de 1884. quina vida no perdoná en Cánovas ab tot y que'l poble lliberal demaná l'indult ab insistencia may vista als alts Poders de la Nació. En la obreta del senyor Costa apareixen els dos mártirs en la capella poch moments avans del afusellament.

No están mal els diálechs, però podrián estar millor; es dir. podria haverse tret més partit d'un assumpto tan trascendental.—A.

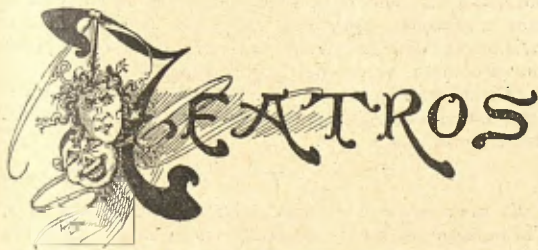

Esclats.

Diuhem que tens un gran cor
 ¡y fas sofrirme de veras!
 diuhem que'ls ulls tens petits
 ¡y més que'l sol m'enlluernan!

Perque ets guapa com un sol
 no has de ser tan orgullosa,
 que las rosas son molt bellas
 ¡y en cambi's desfullan prompte!

J. CARRERAS P.

ROMEÀ.

Dilluns va estrenarse un saynet del senyor Blanch y Romani denominat *Els criollos del Ensanxe* que va promoure sovint la rialla del públich, gracias á que els actors hi van fer de las sevas, inventant detalls de la seva cullita á fi de animar l'atenció del auditori. El nou saynet (que per son assumpto menut no li escau aquest calificatiu), es en sa pri-

mera meytat un tant bellugadís, però decau precipitada. ment á mida que termina l'acció. En una de las darreras escenas el músich senyor Casals hi há intercalat un *tango* que's feu repetir y que cantá bastant bé la senyoreta Jarque. Els demés intérpretes senyora Munné y senyors Capdevila, Fuentes, Manso y Olivé sortiren ayrosos de sos papers.

L'autor va ser cridat á las taulas y no's deixá véurer.

* Demá divendres, tindrà lloch el benefici de las simpáticas actrius joves, germanas Antonia y Emilia Baró, ab la reproducció del hermós drama de Frederick Soler, *Los segadors*, y la celebrada comedia *La malvasía de Sitges*.

Pe'l vinent dilluns está anunciat el benefici del aplaudit actor genérich Antoni Manso. El programa es temptador: el componen las rioleras produccions *La trompeta de la sal* (comedia de Aulés), *Los olivas* (cuento baturro basat en una escena de Lope de Rueda, per l'amich Pau Parellada) y *Lo teatro del Clavel* (divertidíssim saynet d'en Camp; many). Totas son obras en las que'l beneficiat tindrà ocasió de lluirhi sa vis cómica.

* Del estreno de la comedia *La cita*, arreglo d'un'obra del célebre académich francés François Coppée, per en Blanch y Romani, ne parlarém en el vinent número.

NOVEDATS.

En article apart ens ocupém ab la detenció que's mereix, com aixís havíam promés, del darrer drama estrenat en aquest teatro, *Els encarrilats*.

EN FRÉGOLI Á BARCELONA.

¡Cuánts recorts despertá en nosaltres el plé de la nit del dissapte en aquest teatro avuy convertit en Olimpia, en Edén ó en cualsevol dels cafés *chantants* de París.

Fá un mes y mitj era aquesta la casa d'una de las eminencias del art dramátich italiá, ab un públich escadusser sempre.. y el dissapte plé de gom á gom per en Frégoli! Aixó ens inspira una serie d'articles que, *Deo volente*, publicarém pera estudiar la causa.

Frégoli, la figura grollera de Circo, ha aparegut novament devant del nostre públich, ab menos activitat que en sa darrera visita. Demuestra en els treballs més cansanci, y pera apayvargarse'ls té que introduir en las obretas del seu repertori números flachs, de descans, que fan las sevas escenticitats molt més pesadas y ensopidas. Conserva son caràcter de clown, aixó sí, però ha perdut molt d'aquell *chic* que'l feya perdonable als ulls del públich sensat. Els números de cant els escasseja.

En una paraula; el Frégoli d'avuy no es de bon tros lo qu'era; però encara que ho sigués no deu ocupar l'úlich teatro hont s'hi aplegan eminencias dramáticas com la Vitaliani y musicals com en Nikisch; deu anar á cercar refugi en un café concert, y aixís no s'acabaria de malejar el gust artístich del nostre públich que ja's troba en son ultim grau de decadencia.

En un dels vinents números ens ocuparém de las causas d'aquesta malaltia.—E. L.

Fullapaca.

Voldria sé aureneta
perque, extenent mon vol,
en ta cambra entraria com hi entran
els raigs del sol.

Foll d'amor, van dirte un día
els meus llavis tremolosos,
que fessis la ditxa mia
dihente, ab mots ben carinyosos,
que per mi'l teu cor glatia...

A terra'sulls vas baixar...
no vas dir rés... y al moment,
afanyós, vulgué pagar
el teu callat jurament,
y ab un pctó ho vaig lograr.

FAUST CASALS BOVÉ.

En el Centro Lliberal Monárquich del districte seté (teatro Lope de Vega), diumenge passat s'hi representá la xistosa comedia d'en Baró *Lo senyor secretari* y la pessa *La sala de rébrer*, obtenint aplausos tots els intérpretes.

L'endemá dilluns, ab motiu d'ésser batejada una neta del vis President d'aquest Centro, senyor Costa, va tenir lloch un banquet en la Vaquería del Parch, al que hi assistiren més de 40 convidats, entre ells els tinents d'Alcalde senyors Mutjé, Montané y Farré. No van faltarhi brindis de tota mena y discursos de variats caràcters. L'amich Albareda va recitar una de las poesías premiadas en el Certamen de CATALUNYA ARTÍSTICA, conquistantse molts aplaudiments.

En la Societat «La Galante» s'hi estrenará próximament un drama catalá original del jove Emili Graells, que du per títol *Marió*.

Aixis mateix en el «Ateneo de Sant Antoni» dins de poch s'hi estrenará un drama dels senyors Sinca y Graells, *Lo retorn de la guerra*.

En el teatro de la Societat «La Harmonía», d: Sans, dissapte passat á la nit, s'hi posá en escena, baix la direcció del mestre Parera, el juguet cómic-líric *Sensitiva*, en el que va distingirse notablement la senyora Fernández.

També s'hi representá el saynet *El gorro frigio*, sobres-

sortint la senyoreta Navarro y'ls senyors Martorell, Artega y Coll y la nena Fernández.

Atrau numerós públich en el teatro de la Societat «La Familiar Obrera», de Sans, la companyia que dirigeixen els senyors Mercader y Torelló ab la serie de funcions que representan.

El diumenge passat posaren en escena el drama *Las curas del mas* y la divertida comedia *Lo que's veu y'l que no's veu*.

En el «Cassino Colón» de Sant Martí, dissapte passat se doná una representació del drama *Terra baixa* per la companyia que dirigeix l'Enrich Borrás, resultant dita obra d'una execució inmillorable per part de las senyoras Mena, Morera, Delhom, Periu, y'ls senyors Borrás (E.), Guitart, Borrás (J.), Galcerán, Vinyas, Viñals, Delhom y Olivé, quins tingueren que sortir repetidas vegadas a escena cridats pe'ls aplausos de la numerosa concurrència. Doná í á la funció el casi-idili d'en Llanas, *Els raigs Y*, en quina obra el senyor Guitart feu ressaltar una vegada més sas notables qualitats d'artista.

Dissapte que vé la mateixa companyia posará en escena *La mare eterna* y *Mestre Olaguer*.

En el teatro del «Niu guerrer» s'hi celebrá, la vetlla de diumenge passat, la representació de la comedia castellana en tres actes *El octavo no mentir*, que fou molt aplaudida per l'escullit públich, com també els seus intérpretes.

La direcció, encomanada al senyor Carreras, esmerada.

El programa pera'l diumenge que ve, se comoón de las produccions en dos actes *La esquella de la torratxa* y *Levantar muertos*.

En el teatro de la important societat «Clarís» el diumenge á la nit s'hi posá en escena baix l'encertada direcció del senyor Fages la comedia en tres actes de Echegaray *Enseñar al que no sabe* y la pessa *Sin cocinera*, fent pasar una divertida vetllada al distingit públich qu'omplia'l Saló-Teatro.

El diumenge vinent donarán una representació del drama *Juan José*.

La Secció dramática de la societat «Foment Galvany», dirigida pe'ls senyors Roselló y Marieges, va posar en escena la sarsuelas *Esperanza*, *El lucero del alba*, *La casa del oso* y la comedia catalana *Sense argument*, quina execució, en conjunt, va resultar bastant ajustada.

Pe'l día de Pascua tenen anunciada la sarsuela en tres actes *La cara de Dios*, pera quina obra s'están pintant onze decoracions.

El diumenge á la nit, en la Societat «La constancia», s'hi posaren en escena las sarsueletas en un acte *Setze jutjes* y *De teuladas per amunt*, en las que hi reculliren entusiastas aplausos els intérpretes senyoreta Miralles y senyors Mas, Domínguez, Coret, Solans, Mateu y Costa. Pera posarla en escena'l diumenge vinent, están ensajant la comedia catalana en tres actes *Lo Sant Cristo gros*.

Las obras representadas el diumenge ultim en la lluhida societat «Euterpe» foren *Café y copa*, *Hijo de viuda* y *Cada ovella ab sa parella*, en quina interpretació hi prengueren

part els distingits aficionats senyors Costafreda, Sanjoan, Creus, Senabra y las senyoras Guillot. La direcció, per part del senyor Crespo, encertadíssima.

El notable cuadro dramàtic del «Ateneo Marqués de la Mina» va posar en escena en aquesta Societat, las obretas en un acte *Para una modista un sastre, Sebas al cap y Primer jo*, éssent interpretadas ab acert y aplaudidas pe'l triat públich qu'omplia'l teatro

á FREDERICH SOLER, quals donatius no podrán excedir de **una pesseta**, al objecte de donar á la suscripció caràcter popular.

De las quantitats recaudadas se'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument*.

Total: 25'60 ptas.

(Continúa oberta la suscripció.)

Nostre folletí dramàtic.

Ab el número vinent acabarà la joguina d'en Frederich Fuentes (fill)

UN ECLIPSE DE LLUNA

de la que repartirém las darreras **4 planas** y las **cobertas**.

Seguidament comensarém la publicació simultànea de la celebradíssima comedia en 3 actes, traducció y arreglo fet per don Albert Llanas de la famosa comedia de Moratin **El sí de las niñas**

EL SI DE LAS NOYAS

y de la xistosa comedieta de don Pere Reig y Fiol estrenada el mes passat en el teatro Romea

CARTAS QUE NO LLIGAN

Repartirém **4 planas** de cada una d'aquestas obras fins á terminarse la segona (que será curta) y alashoras s'oferirán las **8 planas** unicament de

EL SI DE LAS NOYAS

Tenim en cartera els dramas d'ècsit **Riu avall**, **La cugula** y la comedia cómica **Viatje urgent**.

SUSCRIPCIÓ PUBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera'l Monument

La nota de la setmana.

—¿Fins vosaltres feu huelga?

—Sí, compare, pa regenerarnos!

L'amabilitat d'un bon marit portada al extrém d'oferir un medi de locomoció á sa bona esposa

Dimars va tenir lloch en el teatre Principal el gran festival organitzat per l'Associació *Catalunya autònoma* en honor dels poetes premiats en els Jochs Florals d'enguany. Se posaren en escena el cuadro de costúms catalanas, del malaguanyat Eduart Vidal y Valenciano *Un cuadro* y un'altra obreta del senyor Riera y Bertrán *L'Avi* abduas premiadas en els Jochs d'altres anys, y que foren aplaudidas.

Seguidament tingué lloch l'homenatge d'honor als Jochs Florals, llegintse un estudi històric sobre la importancia que han tingut y tenen en nostra terra, y las poesías guanyadoras de la Flor, la Englantina y la Viola, *Lo comte Garí*, *Patria* y *Anima enamorada*, dels poetes Anicet Pagés de Puig, Claudi Omar y Barrera, y Pere Palau González de Quijano respectivament.

L'Enrich Borrás desempenyá el monòlech *Mestre Olguer*.

Durant els intermedis la banda de la Casa de la Caritat dirigida pe'l conegut mestre Guiteras executá la *Marxa del Rey Joan II*, *Euterpense* ab motius de Clavé (Manent); *Coppelia* (Leo Delibes) y *L'aplech de Farnés*, sardana del director de la banda, que li fou premiada en nostre Certamen literari-musical, que obtingué forts picaments de mans, tenintse de repetir á instancias de la nombrosa concurrencia que s'aplegá en el Principal á rendir admiració als autors llorejats.

Han visitat nostra Redacció: *La Costa de Llevant*, periódich defensor dels interessos de la Comarca en particular y de Catalunya en general; y *La Unió gremial*, de Granollers, orga del «Centro industrial y comercial» d'aquella vila.

Agrahím la visita y ab gust hi establím el cambi.

Per excés d'original, tot d'actualitat, hem tingut de retirar alguns treballs ja compostos, entre ells unas *Notas barceloninas*, la *Correspondencia literaria*, la ressenya de la vetllada que celebrá l'agrupació catalanista de Sans, «Els Segadors», al fer la presentació del nou «Orfeó de Sans», y moltes més noticias d'importancia á quins interessats preguém que se'n fassin càrrech.

A tots els que presentin en l'Administració de CATALUNYA ARTÍSTICA els folletins en bon estat de la comedia *Els dos Cunills* y de la pessa cómica *L'argent viu*, se'ls entregará un exemplar encuadernat mitjansant l'import de 10 céntims de pesseta.

En aquesta administració se ven al preu de 15 céntims l'exemplar, la joguina cómica en 1 acte, original de don Joseph Graells, titulada *Celos de l'Escolástica*.

CATALUNYA ARTÍSTICA se ven á París, Boulevard Montmartre, Kiosque núm. 50, de Mme. Scheneider.

A cal metje.

XARADA

- Veyám, tregui la llengua...
qué bruta; á veure'l pols...
¿té gana aquestos días?
- Ahí'm vareig menjá un plat de cargols.
—Y cuan al llit se troba
hu-dos-tres á la nit?
- Bastant.
- ¿Que dorm ab pena?
- No, senyor, no; que dormo ab mon marit.
—¿Y dormint no somia?
- Casi may.
- ¿Y no té
un pes al pit?...
—Per ara...
(¡mare de Deu; qué cosas vol sabé!)
—Donchs ja pot estar *tota*
y si no's *dugas-tres*
aviat me podrá *cuarta*
la despedida.
- Ay, gracias; Deu ho fes.
- Uns papers li recepto
que péndrer ne deurá
un, cada *dugas horas*.
—Molt bé.
- Demá passat ja tornaré.

**

- Deu el guard', senyor metje.
—Assentís: ¿cóm aném?
- Qu'estich *dos-tersa-cuarta*;
¡ay senyó; no sé pas si'n sortirém!
¡estich desesperada!
vosté s'ha equivocat
ó ab lo que jo pateixo
encara lo meu mal no ha endevinat.
- Escolti ¿ja va pendre
aquells papers?
- Sí, sí,
ja ho crech; miri en vaig pendre
un cada *dugas horas*, com va di.
- ¿De quin modo'is prenía?
- Com ho havia de fer:
miri, llensava'ls polvos
y'm menjava sencé tot el paper.
- ¿Aixó? ¡Santa cristiana!
- ¿No'm va dir que prenguéis,
vosté, cada *dos horas*
un paper? .. donchs, aixís tots els hi prés.

J. STARAMSA.

**

Solució á la xarada del núm. 47.

Set-ma na da.

Fidel Giró, impresor.—Carrer Valencia, 311, Barcelona.

CATALUNYA ARTISTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros.

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (Hi ha bussó á la porta.)

12 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals. — 4 de novela ilustrada. — 8 de folletí dramátich. — Grabats y dibuixos de notables artistas. — Cubertas en paper de seda.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas. — FORA, mitj any 4 pessetas. — EXTRANJER un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 céntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.

FÁBRICA DE SOMBREROS

de totes classes y formas

A. GILI

ES DE LAS CASAS QUE VEN AB MES ECONOMIA

HOSPITAL, núm. 16. — BARCELONA

Vendas al engrós y al detall.

PREUS DE FÁBRICA

Casa exclussiva en

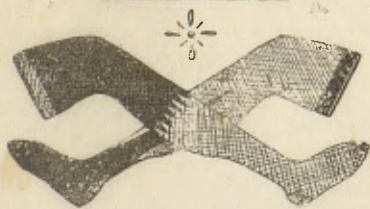
GENEROS DE PUNT

DE

CONZALO COMELLA

CARDENAL CASAÑAS (Avants Riera del Pi). núm. 10.

BARCELONA

Marca registrada.

TANCAT ELS DIAS FESTIUS

Galería Lírich-Dramática Regional

DESPATX Y ARXIU: Raurich, 20 principal.

Aquesta nova Galeria montada luxosament, ofereix als senyors autors dramátichs y músichs compositors de Catalunya, Balears y Valencia, condicions ventatjosíssimas.

Respón del cobro de propietat, conta ab un escullit servey de Corresponsals, percibeix tan sols un 10 per 100 dintre Barcelona y un 15 per 100 per tot Catalunya y regions indicadas, inscriu gratuitament en el Registre de la Propietat Intelectual las obras dels autors que representa, liquida al cap del mes y defensa 'ls drets d'autor sense retribució devant de Centres gubernatius, económichs y judicials.

Poden els senyors autors demanar la Circular que conté las condicions de la nova

GALERÍA LÍRICH-DRAMÁTICA REGIONAL